

ZWIĄZKI FRYDERYKA
CHOPINA Z OBWODEM
WINNICKIM

s. 5

KONCERT DLA
NIEPODLEGŁEJ
W DOMU POLSKIM
W BARZE

s. 9

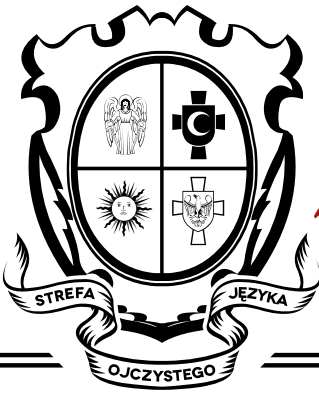
GALA KONKURSU
„PAMIĘĆ
I NIEPODLEGŁOŚĆ”

s. 11

SŁOWO POLSKIE

WWW.SLOWOPOLSKIE.ORG

Grudzień 2018 nr 12 (77)

Mikołajki trwają w najlepsze

Święty Mikołaj przyszedł 8 grudnia do dzieci z winnickiej parafii Ducha Świętego dwa razy: o godz. 10 i 12.

Mikołajkowe tradycje są mocno zakorzenione w świadomości mieszkańców Podola mimo szerzenia przez 70 lat komunistycznej propagandy. Zarówno katolicy rzymscy, jak i chrześcijanie wschodniego obrządku chętnie wspominają Świętego Mikołaja, biskupa Miry. Szczególnie cieszą się ze spotkania z nim dzieci.

Większości Święty Mikołaj kojarzy się z prezentami, Adwentem i pierwszymi przygotowaniami do świąt Bożego Narodzenia. W polskiej tradycji obchodzone 6 grudnia ku jego czci święto nosiło nazwę mikołajki. Do XIX wieku w Polsce ten dzień był dniem wolnym od pracy!

W 1969 roku w Kościele katolickim święto zostało zamienione na tzw. wspomnienie dowolne, ale tradycja wkładania upominków dzieciom pod poduszkę, do skarpety czy buta oraz witania Świętego Mikołaja w parafiach rzymskokatolickich zachowała się do dnia dzisiejszego i jest wciąż bardzo popularna.

8 grudnia do milusińskich z winnickiej parafii Ducha Świętego bruchaty i brodaty staruszek przyszedł dwa razy: o godz. 10 i 12. Dzieci musiały się wykazać znajomością katechizmu, umiejętnością komunikowania się z kolegami oraz odwagą, by podejść do Świętego

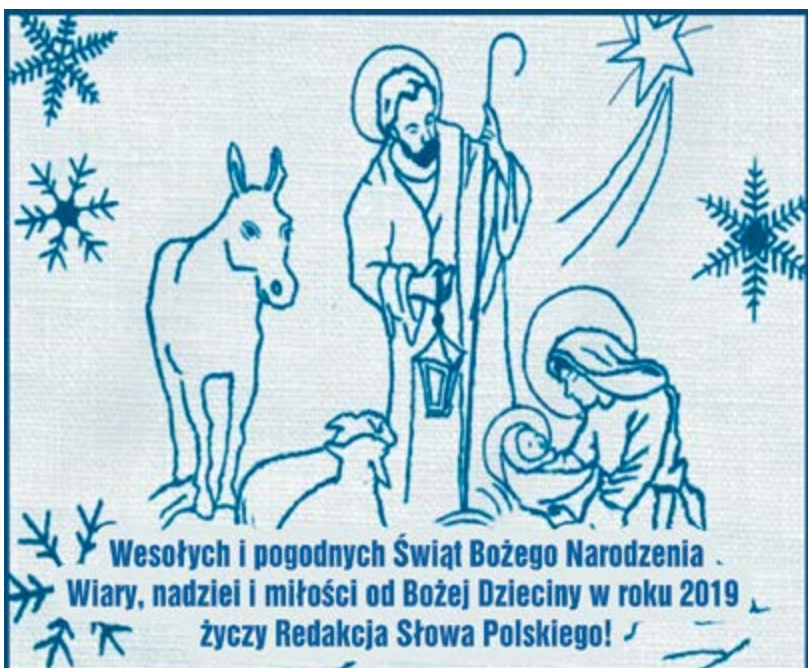
Mikołaja i otrzymać z jego rąk upominek.

W organizacji spotkań, w których wzięło udział blisko 60 dzieci,

uczestniczyli księża i siostry zakonne z proboszczem ks. Sergiuszem Tobertem, seminarzyści Re-

demptoris Mater oraz rodzice, babcie i dziadkowie dzieci.

Redakcja

W Żytomierzu otwarto Przystanek Historia

Inauguracji placówki dokonał prezes polskiego Instytutu Pamięci Narodowej Jarosław Szarek, który zaprezentował wystawę „Ojcowie Niepodległości”, poświęconą setnej rocznicy odrodzenia niepodległości Polski.

Prezes Jarosław Szarek wraz z innymi pracownikami polskiego IPN odwiedził Żytomierz 24 listopada. Otwarty przez niego Przystanek Historia jest drugą po lwowskiej placówką tego typu na Ukrainie. Jej zadaniem jest przekazywanie wiedzy o historii Polski. Mają się tam odbywać spotkania z historykami,

szkolenia dla nauczycieli i zajęcia edukacyjne dla młodzieży. Na miejscu będą dostępne książki i gry wydawane przez IPN. Planowana jest też stała obecność wystaw historycznych. Wystawa „Ojcowie Niepodległości”, prezentująca m.in. postaci Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego, zapoczątkowała funkcjonowanie żytomierskiego Przystanku Historia.

Delegacja Instytutu Pamięci Narodowej wzięła także udział w obchodach 85. rocznicy Wielkiego Głodu.

„Ofiary głodu to w zdecydowanej większości ofiary akcji wymierzonej przeciwko narodowi ukraińskiemu, ale wśród tych ofiar byli także Polacy” – powiedział Jarosław Szarek po uroczystościach zorganizowanych przed pomnikiem Płaczącego Anioła, który wzniesiono na cześć ofiar tej zbrodni.

21 listopada Senat RP przyjął uchwałę upamiętniającą 85. rocznicę tragedii. „W związku z obchodzoną na Ukrainie rocznicą Wielkiego Głodu Senat Rzeczypospolitej Polskiej przypomina o śmierci i cierpieniu milionów ofiar tego dramatu” – napisano w uchwale.

Słowo Polskie na podstawie PAP

Europarlament pochwalił Ukrainę za reformy i potępił budowę Nord Stream 2

Cztery lata po podpisaniu z Ukrainą układu o stowarzyszeniu Parlament Europejski dokonał oceny tego porozumienia. W przyjętej 12 grudnia rezolucji zaznaczono, że mimo licznych niedociągnięć umowa jest wdrażana, zwłaszcza w obszarach energetyki, edukacji, decentralizacji, administracji publicznej, obrony i bezpieczeństwa oraz bankowości. W dokumencie podkreślono jednocześnie, że Ukraina powinna priorytetowo potraktować walkę z korupcją i zająć się problemami związanymi z władzą oligarchów oraz kontynuować reformy decentralizacyjne.

W rezolucji została też uwzględniona propozycja polskiej europosłanki Anny Fotygi (Prawo i Sprawiedliwość) dotycząca Nord Stream 2. Zgodnie z nią „Parlament Europejski potępia budowę gazociągu Nord Stream 2, ponieważ jest to projekt polityczny, który zagraża bezpieczeństwu Europy i wysiłkom na rzecz dywersyfikacji dostaw energii, i w związku z tym wzywa do unieważnienia tego projektu”.

Dokument został przyjęty 443 głosami za, przy 105 przeciw i 30 wstrzymujących się.

Natowskie systemy łączności dla Ukrainy

Jeszcze w 2018 roku Sojusz Północnoatlantycki dostarczył ukraińskim siłom zbrojnym bezpieczne systemy łączności – zadeklarował sekretarz generalny NATO Jens Stoltenberg po rozmowach z prezydentem Petrem Poroszenką w Brukseli. Jak dodał, Sojusz wesprze też rozwój ukraińskiej marynarki wojennej.

– Jesteśmy bardzo zaniepokojeni problemami Ukrainy z Rosją i uważamy, że Rosja powinna uwolnić wszystkich marynarzy i zapewnić swobodę żeglugi na Morzu Azowskim – podkreślił Stoltenberg, nawiązując do wydarzeń, które miały miejsce 25 listopada, kiedy to pododdział rosyjskiej Federalnej Służby Bezpieczeństwa przejął trzy okręty ukraińskiej marynarki wojennej wraz z załogami. – Słyszymy także o łamaniu praw człowieka, bo przecież Rosja nie przestrzega porozumień mińskich. Potwierdzają to znajdujący się na Ukrainie obser-

watorzy OBWE i chcemy, by to się skończyło.

Prezydent Poroszenko poinformował po rozmowach ze Stoltenbergiem, że NATO będzie obserwowało sytuację wokół Morza Azowskiego.

Ukraina formalnie zakończyła przyjaźń z Rosją

6 grudnia Rada Najwyższa przyjęła ustawę w sprawie wygaśnięcia traktatu o przyjaźni współpracy i partnerstwie Ukrainy z Rosją. Dokument ten przestanie obowiązywać od 1 kwietnia przyszłego roku. Za ustawą głosowało 277 deputowanych na 450.

Wcześniej o wygaśnięciu traktatu zdecydował prezydent Petro Poroszenko, podpisując 17 września dekret w tej sprawie. Jak informowała wówczas administracja prezydenta, powodem tego kroku jest okupacja Krymu oraz konflikt w Donbasie, gdzie Moskwa wspiera separatystów. Następnie decyzja Poroszenki została przekazana Moskwie i instytucjom międzynarodowym, w tym ONZ. Ustawa przyjęta na początku grudnia przez parlament ukraiński zamyka procedurę. Obowiązujący od 1 kwietnia 1999 roku traktat o przyjaźni, współpracy i partnerstwie z Federacją Rosyjską zawiera zasadę poszanowania integralności terytorialnej i nienaruszalności istniejących granic.

Prezydent Litwy: Pomożemy i wesprzemy Ukrainę

„Jeżeli Rosja nie będzie przestrzegała prawa międzynarodowego na Morzu Azowskim, Litwa zwiększy swoją obecność wojskową i wykona kroki, które będą miały za zadanie zapewnienie swobody ruchu przez Cieśninę Kerczeńską” – oświadczyła 7 grudnia w Kijowie prezydent Litwy Dalia Grybauskaitė.

Wraz z prezydentem Petro Poroszenką zaapelowała o rozszerzenie sankcji wobec Moskwy za atak na trzy okręty ukraińskiej marynarki wojennej 25 listopada.

„Morze Azowskie to nie jest terytorium Rosji [...], na tym morzu obowiązują wszystkie międzynarodowe dokumenty. Rosja, jak każde inne państwo, powinna przestrzegać ustaleń międzynarodowych. Jeśli tak nie będzie, to zawsze pomożemy, wesprzemy” – zaznaczyła prezydent Litwy.

W podziękowaniu za wsparcie dla Ukrainy ze strony Litwy Petro Poroszenko uhorował Dalię Grybauskaitė Orderem Wolności.

Ukraina na drugim miejscu w Europie pod względem tempu wzrostu e-handlu

Rynek handlu elektronicznego na świecie rośnie co roku o 23-25 proc. Na Ukrainie ten wskaźnik zbliża się do 30 proc. – twierdzi Better Regulation Office Delivery.

Mimo że Ukraina jest zaliczana do krajów, w którym nie jest łatwo prowadzić biznes, a PKB na jednego mieszkańca jest najniższy w Europie, sprzedaż towarów przez Internet rośnie tu najszybciej na kontynencie europejskim.

W 2015 roku na Ukrainie sprzedano przez Internet zaledwie 2,5 proc. towarów. W 2017 roku – już 3,2 proc. W krajach europejskich ten wskaźnik waha się w granicach 8,8 proc., w Wielkiej Brytanii – 17,8 proc.

Niemcy największym inwestorem w gospodarce ukraińskiej

Jak podaje Państwowa Służba Statystyczna, w okresie od stycznia do września tego roku zagraniczni inwestorzy zaangażowali w rozwój swojej działalności na Ukrainie 333,8 mln USD. Największym inwestorem w gospodarce ukraińskiej są Niemcy (142 mln USD), Wielka Brytania (103,5 mln USD) oraz Holandia (57,7 mln USD).

Szef polskiego MSZ rozmawiał o sytuacji na Ukrainie z Federicą Mogherini

Minister spraw zagranicznych Jacek Czaputowicz w rozmowie telefonicznej z Wysoką Przedstawicielką ds. Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa Federicą Mogherini odniósł się do ostatnich wydarzeń na Morzu Azowskim. Szef polskiej dyplomacji podkreślił konieczność jasnej i zdecydowanej reakcji ze strony Unii Europejskiej w związku z działaniami Federacji Rosyjskiej wobec okrętów ukraińskiej marynarki wojennej. Uznał, że w przyjmowanych przez UE dokumentach powinno mocno wybrzmieć potępienie otwartego użycia przez Rosję siły militarnej wobec Ukrainy.

Biskup Epifaniusz - wybrany przez synod zwierzchnik Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej

Zjednoczona Ukraińska Cerkiew Prawosławna ma pierwszego zwierzchnika

15 grudnia synod zjednoczeniowy Kościołów prawosławnych na Ukrainie wybrał biskupa peregiasławskiego Epifaniusza na zwierzchnika autokefalicznego Kościoła prawosławnego.

– To naprawdę historyczne wydarzenie. Umieliśmy połączyć trzy gałęzie ukraińskiego prawosławia w jedną, wspólną, ukraińską Cerkiew – powiedział Epifaniusz do kilkudziesięciu tysięcy wiernych zgromadzonych przed Soborem Sofijskim w Kijowie, w którym odbywał się synod. Uczestniczyli w nim przedstawiciele nieuznawanych za kanoniczne Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej Patriarchatu Kijowskiego, Ukraińskiej Auto-

kefalicznej Cerkwi Prawosławnej, a także Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej Patriarchatu Moskiewskiego.

Wybór zwierzchnika nowej Cerkwi był warunkiem umożliwiającym nadanie jej autokefalii przez Patriarchat Konstantynopola (PK). Odpowiednią procedurę PK wszczął w październiku, unieważniając dekret podporządkowujący prawosławie na Ukrainie Patriarchatowi Moskiewskiemu i zdejmując anatemę ze zwierzchników niekanonicznych Cerkwi ukraińskich.

Epifaniusz otrzyma akt o autokefalii z rąk patriarchy Konstantynopola Bartłomieja I 6 stycznia 2019. Będzie nosił tytuł Metropolity Kijowskiego.

Redakcja

Poznają polskie dziedzictwo

Stypendyści „Programu Stypendialnego PŁus – AKTYWNY STUDENT” z Żytomierza i obwodu żytomierskiego oraz członkowie Studenckiego Klubu Polskiego zwiedzili Muzeum Josepha Conrada Korzeniowskiego oraz inne ciekawostki Berdyczowa.

W roli przewodnika po mieście towarzyszyła im mgr Julia Nowicka. Jako że głównym celem wyjazdu było uczczenie pamięci Józefa Conrada Korzeniowskiego w rocznicę jego urodzin, grupa żytomierzan swe pierwsze kroki skierowała do poświęconego mu muzeum. Placówka znajduje się w klasztorze Karmelitów Bosych. Józef Conrad Korzeniowski (1857-1924), znany czytelnikom pod nazwiskiem Joseph Conrad, to światowej sławy pisarz. Urodził się w Berdyczowie jako syn poety, tłumacza oraz powstańca styczniowego Apolla Korzeniowskiego. Zmarł w Oswalds (Anglia).

Stypendyści odwiedzili Muzeum Josepha Conrada Korzeniowskiego po raz pierwszy. Po placówce oprowadziła ich s. Kamila ze Zgromadzenia Sióstr św. Teresy od Dzieciątka Jezus. Wielkie wrażenie zrobiło na nich to, że twórcy wystawy zaaranżowali ją w sposób nowoczesny, z wykorzystaniem metod interaktywnych. Młodzieży spodobała się wizualizacja ekspozycji. Opowieść o drodze życiowej pisarza została zilustrowana prezentacjami wyświetlanymi z projektora.

Młodzież zwiedziła też barokowy kościół św. Barbary z 1759 roku. W świątyni tej w 1850 roku ślub wzięli francuski powieściopisarz Honoriusz Balzac i Ewelina z Rzewuskich Hańska, dziedziczka Wierchowni.

Wyjazd został zorganizowany dzięki wsparciu Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” w ramach projektu pn. „Program Stypendialny PŁus – AKTYWNY STUDENT”.

Mgr Walentyna Jusupowa

Dialog polsko-ukraińskich historyków trwa

W dniach 3-5 grudnia w Kijowie odbyło się drugie posiedzenie Polsko-Ukraińskiej Komisji do spraw Badania Wzajemnych Relacji w latach 1917-1921. W jego ramach przeprowadzono konferencję „Rok 1918 w dziejach Polski i Ukrainy”.

Komisja została powołana 22 marca tego roku przy Uniwersytecie Warszawskim i Narodowym Uniwersytecie „Akademia Kijowsko-Mohylańska”. W jej skład wchodzi 16 badaczy, znawców stosunków polsko-ukraińskich na przełomie pierwszego i drugiego dziesięciolecia XX wieku z różnych ośrodków akademickich z Polski i Ukrainy. Współprzewodniczącymi komisji są prof. Jan Jacek Bruski oraz prof. Władysław Werstiuk.

Na grudniowe posiedzenie zostali zaproszeni: wicepremier Ukrainy Stepan Kubiw, ambasador Rzeczypospolitej Polskiej Jan Piekło, rektor Akademii Kijowsko-Mohylańskiej Andrij Meleszewycz oraz Dyrektor Studium Europy Wschodniej

W grudniowym posiedzeniu udział wzięli m.in.: wicepremier Ukrainy Stepan Kubiw, ambasador Rzeczypospolitej Polskiej Jan Piekło, rektor Akademii Kijowsko-Mohylańskiej Andrij Meleszewycz oraz Dyrektor Studium Europy Wschodniej Jan Malicki

Uniwersytetu Warszawskiego Jan Malicki. Wicepremier pogratulował obu uniwersytetom inicjatywy oraz wyraził nadzieję, że prace Komisji wpłyną na poprawę atmosfery dialogu między historykami.

Jednym z elementów trzydniowego spotkania była konferencja „Rok 1918 w dziejach Polski i Ukrainy”.

Zebrani na posiedzeniu roboczym w dniach 4-5 grudnia uzgod-

nili plany wydawnicze na najbliższy rok oraz temat następnych dwóch spotkań komisji. W ramach dwu serii wydawniczych („Stosunki polsko-ukraińskie w l. 1917-1921. Źródła” oraz „Stosunki polsko-ukraińskie w l. 1917-1921. Studia i rozprawy”) zaplanowano m.in. przygotowanie fundamentalnej publikacji źródłowej „Sojusz Piłsudski-Petlura. Dokumenty i materiały” oraz opracowanie tomu, do którego wejdą przygotowane przez człon-

ków komisji teksty poświęcone stanowi badań nad polsko-ukraińskimi relacjami w latach 1917-1921 wraz z wybraną bibliografią oraz rozprawy dotyczące tematyki konferencji „Rok 1918 w dziejach Polski i Ukrainy”. Postanowiono także kontynuować prace nad wydaniem tomu źródeł oraz tomu studiów poświęconych postawom społeczności polskiej na Ukrainie Naddnieprzańskiej wobec niepodległości Ukrainy oraz nastawieniu tamtejszego społec-

zeństwa ukraińskiego do niepodległości Polski.

Członkowie Komisji uznali za ważne zadanie przygotowanie dwóch publikacji o charakterze popularno-naukowym, przybliżających szerszemu czytelnikowi historię ukraińskiej walki o niepodległość (w języku polskim) oraz Polski u progu niepodległości (w języku ukraińskim).

W ramach posiedzenia odbyło się także seminarium robocze zorganizowane w Centralnym Archiwum Państwowym Najwyższych Organów władzy Ukrainy z udziałem p.o. dyrektora Alły Obżelan oraz wicedyrektor ds. Naukowych Natalii Makowskiej. Uczestników seminarium powitała dyrektor generalna Państwowej Służby Archiwalnej Ukrainy Tetiana Baranowa i życzyła im owocnej pracy.

Najbliższe spotkanie komisji odbędzie się w Kijowie na przełomie maja i czerwca 2019, kolejne zaś w Warszawie na przełomie listopada i grudnia 2019 roku. Przewidywane są także spotkania robocze związane z bieżącą pracą nad tomami oraz kwerendą archiwalną.

Słowo Polskie na podstawie informacji Emilii Jasiuk, radcy ds. współpracy naukowo-oświatowej w Ambasadzie RP w Kijowie

Para Prezydencka zachęca do udziału w akcji wigilijnej

Czekając na Święta, pamiętajmy o tych, którzy zawsze potrzebują naszej troski – o dzieciach i młodzieży, zwłaszcza z uboższych rodzin. Właśnie teraz możemy zrobić coś ważnego, by ich wesprzeć – zaapelowali do rodaków prezydent Andrzej Duda z małżonką.

Drodzy Rodacy! Szanowni Państwo!

Zbliżają się Święta Bożego Narodzenia i dobiega końca rok 2018. Przeżywamy właśnie czas dla nas, Polaków, wyjątkowy – jubileusz stulecia odrodzenia niepodległej Rzeczypospolitej. Niedługo przy wigilijnych stołach będziemy wspominać ważne, uroczyste, piękne wydarzenia minionych 12 miesięcy.

Wspólnie radujemy się z wolności. I wiemy, że oznacza ona odpowiedzialność za los całej wspólnoty narodowej, w tym także solidarność z bliźnimi. Czekając na Święta, pamiętajmy więc o tych, którzy zawsze potrzebują naszej troski – o dzieciach i młodzieży, zwłaszcza z uboższych rodzin.

Właśnie teraz możemy zrobić coś ważnego, aby wesprzeć naszych najmłodszych rodaków. Caritas już po raz 25. organizuje akcję Wigilijne Dzieło Pomocy Dzieciom. Rozprowadza miliony świec, które zapłoną w polskich domach.

Fot. prezydent.pl

Kupując je, wspólnie składamy się na zimowiska i letnie kolonie, na leczenie i rehabilitację chorych i niepełnosprawnych. Dzielić się tym małym dobrem, tworzymy razem wielkie dobro dla wielu.

Zachęcamy do udziału w Wigilijnym Dziele Pomocy Dzieciom. Ta akcja umacnia w nas poczucie wspólnoty – podobnie jak wtedy, gdy wywieszaliśmy biało-czerwone flagi i śpiewaliśmy hymn państwowy.

Okazywanie serdecznych uczuć i udzielanie praktycznego wsparcia osobom będącym w potrzebie to także wyraz naszego patriotyzmu i solidarności.

Niech zatem ciepło i blask świec Caritasu wypełnią nasze domy i serca. Bądźmy solidarni, cieszymy się razem wolną Ojczyzną i błogosławieństwem Bożego Dziecięcia.

Prezydent Andrzej Duda
Pierwsza Dama Agata Kornhauser-Duda

Dni Papieskie na Podolu

Na zaproszenie Konsulatu Generalnego RP w Winnicy na Ukrainę przyjechał chór Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego pod batutą prof. Grzegorza Pecki, który swymi koncertami uświetnił pamięć św. Jana Pawła II w 40. rocznicę jego wyboru na papieża.

Chór Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II wystąpił w dniach 27-28 listopada w kościele pw. św. Stanisława Biskupa w Gródku Podolskim oraz w kościele pw. św. Michała Archanioła w Dunajowcach. Artyści przygotowali repertuar złożony z utworów religijnych i świeckich. Chór zaśpiewał z towarzyszeniem solistów: Magdaleny Jemioly (sopran) i Andrzeja Gładysza (tenor) przy akompaniamencie Alesi Aleksandrowicz.

Dni Papieskie w winnickim okręgu konsularnym są imprezą cykliczną, finansowaną ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP. W tym roku projekt odbył się w ramach obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę nie-

Fot. O. Zawalska

Chór zaśpiewał z towarzyszeniem solistów: Magdaleny Jemioly (sopran) i Andrzeja Gładysza (tenor) przy akompaniamencie Alesi Aleksandrowicz

podległości oraz 40. rocznicy wyboru papieża Jana Pawła II.

Chór Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II powstał w roku 1921. Każdego roku daje kilkadziesiąt koncertów na KUL, w Lublinie i w wielu miastach w kraju i za granicą. Wystąpił w: Austrii, Belgii, Bułgarii, Czechach, Danii, Finlandii, Francji, Grecji, Hiszpanii, Macedonii, Niemczech, Rosji, Słowenii, Szwajcarii, Turcji, na Białorusi, Litwie, Ukrainie, w Wielkiej Brytanii, na Węgrzech, we Włoszech,

a także w Izraelu, USA, Kanadzie, Australii, Argentynie, Chile, Republice Południowej Afryki, Meksyku i Korei Południowej. Uczestniczył w ponad stu festiwalach krajowych i międzynarodowych, zdobywając nagrody i wyróżnienia. Repertuar zespołu obejmuje utwory wokalne oraz wokalo-instrumentalne kompozytorów polskich i obcych od renesansu do współczesności, a także wielkie formy oratoryjno-kantatowe.

Słowo Polskie na podstawie informacji KG RP w Winnicy

Polska poezja zabrzmiała w Marianówce

30 listopada w szkole średniej po raz piąty odbył się regionalny Konkurs Recytatorski pt. „Te słowa istniały zawsze...”. Tym razem wzięło w nim udział 29 uczniów z klas V-XI.

Spotkanie zaczęło się od wspólnego odśpiewania hymnów narodowych. Zebranych powitała Zofia Kowalska, nauczycielka języka polskiego i prezes Marianowskiego Oddziału Związku Polaków na Ukrainie. Pani Zofia złożyła wszystkim życzenia z okazji pięknego jubileuszu 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości i zaapelowała do młodzieży o pielęgnowanie polskich tradycji i języka polskiego.

Konkurs rozpoczęli uczniowie X klasy. Zofia Kowalska zadbała o różnorodny repertuar: były utwory Wandy Chotomskiej, Jana Brzechwy, Juliana Tuwima, Marii Konopnickiej oraz poetki z Żytomierszczyzny Jarosławy Pawluk. Dominowała, oczywiście, poezja patriotyczna, dedykowana Polsce Niepodległej. Nie zabrakło także wesołych wierszyków w rodzaju „Zosi Samosi”.

Wśród utworów, zaprezentowanych przez młodzież dominowała poezja patriotyczna, dedykowana Polsce Niepodległej

Zwyciężyły: Anastazja Jaworska (V klasa) wierszem Jarosławy Pawluk „Matczyne słoneczko” i Katarzyna Kowal (XI klasa) wierszem „Dzwony” Marii Konopnickiej. Wysoki poziom znajomości tekstów i artyzm wykonania cechował również uczennice, które zajęły II i III miejsca: Marię Nowak (V klasa), Krystynę Nazarowicz (V klasa), Wiktoria Radonowicz (VI klasa) i Elżbietą Pasiczyk (VII klasa).

Laureaci konkursu dostali książki od Polskiej Biblioteki Narodowej i prezenty, a wszyscy uczestnicy – słodycze od Domu Polskiego w Żytomierzu. Zofia Kowalska otrzymała podziękowanie od Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” za wieloletnią pracę na rzecz rozwoju języka polskiego i polskiej kultury.

Dom Polski w Żytomierzu

Karmelitański zespół klasztorny nad Hniliopiatem

Berdyczów zbadają archeologowie

Pierwsze prace wykopaliskowe rozpoczną się na terenie klasztoru Karmelitów Bosych. Archeologowie spodziewają się znaleźć pozostałości z czasów litewskich (XVI wiek).

O planach zorganizowania poszukiwań w Berdyczowie mówił podczas I Ogólnoukraińskiego Zjazdu Archeologicznego w Niżynie kierownik żytomierskiej ekspedycji archeologicznej, pracownik naukowy Instytutu Archeologii Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, dr hab. Andrij Petrauskas.

„Na terenie miasta Berdyczowa nikt nie prowadził badań, chociaż znajduje się tam bardzo znany

klasztor Karmelitów Bosych. Wkrótce, jak tylko otrzymamy niezbędne pozwolenia, po raz pierwszy rozpoczniemy badania w tym mieście. W tym roku zaplanowane jest wykonanie prac na terenie klasztoru” – zapowiedział dr hab. Andrij Petrauskas. Jak podkreślił, pierwsze, co mogą znaleźć archeologowie, to ślady z czasów litewskich (XVI wiek). W tym okresie w mieście zbudowano zamki i mury obronne.

Naukowiec poinformował także, że ekspedycja archeologiczna z Żytomierza prowadziła w tym roku prace wykopaliskowe w Malinie, Korosteniu i Olewsku.

Walentyna Jusupowa na podstawie informacji <https://www.ukrinform.ua>

Z LISTÓW DO REDAKCJI

IV Forum Młodych Polaków na Ukrainie

W dniach 29 listopada-2 grudnia byłam uczestnikiem IV Forum Młodych Polaków na Ukrainie, którego organizatorem jest Centrum Kultury Polskiej i Dialogu Europejskiego w Iwano-Frankiwsku.

W spotkaniu tym biorą udział młode i aktywne osoby polskiego pochodzenia z całej Ukrainy, które otrzymują możliwość nawiązania nowych kontaktów oraz wymienienia się doświadczeniami, przedyskutowania problemów dotyczących życia polskiej mniejszości na Ukrainie, a także proponowania nowych inicjatyw.

W ramach spotkania odbyły się debaty, podczas których uczestnicy forum mieli możliwość porozmawiania z posłami na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, senatorami RP, przedstawicielami różnych organizacji pozarządowych opiekujących się Polakami i Polonią za granicą oraz Konsulatu Generalnego RP we Lwowie.

Jedną z grup odbyła ciekawą dyskusję z posłem na Sejm RP panią Małgorzatą Wypych oraz senatorem panem Zbigniewem Chmie-

W spotkaniu tym biorą udział młode i aktywne osoby polskiego pochodzenia z całej Ukrainy

lowcem. Dziękujemy za świetne inicjatywy, które dziś powstały, liczymy na owocną i długotrwałą współpracę.

W trzecim dniu IV Forum Młodych Polaków na Ukrainie wzięliśmy udział w debacie „Rola Młodych Polaków na Ukrainie”. Młodzież wspólnie z posłami na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej (Komisja Łączności z Polakami za Granicą) z przewodniczącą Komisji LPG panią Anną Schmidt-Rodziewicz na czele, senatorem

RP, wiceprzewodniczącym senackiej Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą panem Arturem Warzochą, konsulem RP we Lwowie panem Rafałem Kocotem, a także przedstawicielami organizacji pozarządowych z Polski dyskutowała nad tematami, które dotyczyły ważnych i aktualnych tematów życia codziennego Polaków na Ukrainie. Mottem debaty było: „Jedno serce, dwie Ojczyzny”.

Wiktoria Oleksiuk, Żytomierz

Zadania gry „Szlakiem Niepodległej” były związane z najważniejszymi datami dotyczącymi okresu rozbiorów i dróg prowadzących do odzyskania niepodległości

Młodzież w Nowogrodzie Wołyńskim podążała szlakiem Niepodległej

18 listopada uczniowie szkółki sobotnio-niedzielnej im. Jadwigi Jakubowskiej wzięli udział w grze terenowej.

Zadania gry „Szlakiem Niepodległej” były tematycznie związane z najważniejszymi datami dotyczącymi okresu rozbiorów Polski i dróg prowadzących do odzyskania przez nią niepodległości.

Grę udało się przygotować dzięki temu, że jej animatorzy – wolontariusze Polskiego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego im. J. Lublińskiego oraz

rodzice uczniów – wcześniej wzięli udział w warsztatach zorganizowanych przez Fundację Wolność i Demokracja. Na szkoleniach nauczyli się współpracować w ramach zespołu rodzic-uczeń-nauczyciel-lider i podejmować wspólne przedsięwzięcia.

Gra odbyła się przy wsparciu Fundacji Wolność i Demokracja oraz Senatu RP w ramach projektu „Innowacyjne Centra Aktywności Lokalnej. Wspomaganie rozwoju mniejszości polskiej na Ukrainie”.

Wiktoria Szewczenko, prezes Polskiego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego im. J. Lublińskiego

Podolscy przyjaciele Chopina

Tak brzmiał tytuł wieczoru muzyczno-literackiego przygotowanego przez studentów i wykładowców Winnickiego Koledżu Kultury i Sztuki im. Leontowicza przy współpracy z Chrześcijańsko-Demokratycznym Związkiem Polaków w Winnicy.

Jakich przyjaciół miał wybitny polski kompozytor i pianista na Podolu? Co łączy Chopina z Ukrainą i obwodem winnickim? Tego dowiedzieli się goście wieczoru muzycznego, jaki odbył się 22 listopada w Winnicy.

Wśród podolskich przyjaciół Fryderyka Chopina (1810-1849) wyróżniała się postać Delfiny Potockiej (1807-1877), którą historycy nazwali „muzą romantyków”. Ścieżki życiowe Chopina i Potockiej były ze sobą mocno splecione, o czym świadczy choćby fakt, że to ona spędziła przy pianie ostatnie chwile jego życia. Delfinę fascynowała osobowość i genialne utwory kompozytora, a on nie pozostawał obojętny na jej olśniewającą urodę i talenty umysłowe i artystyczne, niezwykle cenil też cechy jej charakteru: czułość i dobroć.

Urodzona w Kuryłowcach Murawianych Delfina Potocka z domu Komar otrzymała wszechstronne domowe wykształcenie: znała języki obce (rodzina zachwycała się kulturą francuską), grała na fortepianie i miała zdolności wokalne. Jej urodę i talentami zachwycali się

Goście wieczoru muzycznego, który odbył się 22 listopada w Winnickim Koledżu Kultury i Sztuki im. Leontowicza, dowiedzieli się co łączyło Fryderyka Chopina z Podolem

znani europejscy malarze, pisarze i poeci. Lecz osobiste życie Delfiny ułożyło się nieszczęśliwie.

Mężczyzna, za którego wyszła za mąż, Mieczysław Potocki herbu Pilawa, magnat i awanturnik, właściciel dóbr w Tulczynie, prawdopodobnie najbogatszy Polak połowy XIX wieku, okazał się okrutnym, brutalnym i skąpym człowiekiem. Ich dwie córki wcześniej zmarły, dlatego Delfina bez żalu opuściła Tulczyn i wyjechała z rodzicami do Europy. Mąż kilka razy próbował odbudować ich relacje, jednak Delfina domagała się rozwodu. Kres ich związku przypieczętował sąd kon-

systorski w Kamieńcu Podolskim, który unieważnił ich małżeństwo. Mieczysław Potocki płacił byłej żonie emeryturę w wysokości 100 tys. franków rocznie do końca życia.

W Europie Delfina Potocka przyjaźniła się z wieloma znanymi postaciami, bywała w najznakomitszych salonach. Lecz dwa spotkania okazały się w jej życiu najważniejsze. W listopadzie 1830 roku w Paryżu poznała Fryderyka Chopina, gdy młody kompozytor stał się już bywalcem salonów. Ona i jej siostry zostały jego uczennicami. Relacje nauczyciela i uczennicy szybko przerodziły się w uczucie przyjaźni.

Delfina z pewnością opowiadała Chopinowi o Podolu, śpiewała piosenki, które słyszała i poznała w rodzinnym domu. Chopin zadedykował jej Koncert fortepianowy f-moll op.21 i Walc Des-dur op. 64 nr 1, a jej siostrze, księżnej Ludmile de Beauvau-Crao, Polonez fis-moll op. 44.

Jesienią 1849 roku, dowiedziawszy się o ciężkim stanie Chopina, Potocka przyjechała z Nicei do Paryża, gdzie przy łóżku umierającego, na jego prośbę, śpiewała mu arie z opery Belliniego „Beatrice di Tenda”, psalm Benedetta Marcella, hymn Alessandra Stradelli oraz pol-

skie kołysanki, akompaniując sobie na fortepianie.

Delfina przez długie lata przyjaźniła się z polskimi wieszczami Cyprianem Kamilem Norwidem i Juliuszem Słowackim, ale to z Zygmuntem Krasińskim (1812-1859) połączyły ją więzy miłości. Poznali się w Neapolu w 1838 roku. Poeta zapalał do niej wielkim uczuciem i było to uczucie odwzajemnione. Zwierzał się jej, pisał dla niej utwory. Delfina została jego żoną. Lecz związać swych losów zakochani nie zdołali. Przeciwwstawiał się temu ojciec Krasińskiego, od którego Zygmunt był materialnie zależny. Zgodnie z życzeniem ojca poślubił Elizę z hrabiów Branickich z Tomaszpola.

Delfina Potocka nosiła żałobę po Chopinie i Krasińskim. Po ich śmierci zamieszkała w Nicei. Do końca swych dni pozostała osobą spokojną, wesołą, w miarę pobożną, miłosierną. Zmarła w wieku 70 lat. Została pochowana na cmentarzu Montmorency pod Paryżem, gdzie mieszkało wielu przedstawicieli polskiej emigracji.

Pałac jej ojca, Stanisława Komara w Kuryłowcach Murawianych, który w XIX wieku był jedną z najpiękniejszych rezydencji Podola, do dziś zachował urok i przyciąga licznych turystów. Jednak region winnicki jest nie tylko regionem malowniczych krajobrazów i pałaców, ale i skarbnicą ciekawych opowieści, międzynarodowych związków, w których bohaterami są wybitne osobowości światowej historii i kultury.

Helena Melniczuk

W Winnicy wystartował #PolishChristmasCarolsChallenge

Związek Polaków Winniczny zainicjował akcję, do której chce zaangażować jak najwięcej Polaków rozsianych po całym świecie. Zachęca ich do śpiewania kolęd.

Drodzy przyjaciele! Trio Wokalne Azur Związku Polaków Winniczny zaprasza do udziału w #PolishChristmasCarolsChallenge. Polacy mieszkają w różnych krajach. Niech kolęda połączy nas w tym przedświątecznym czasie – zobaczymy, ilu nas jest i jak bardzo jesteśmy porozrzucani po świecie. Zademonstrujemy nasze tradycje, odkryjemy na nowo piękno polskich kolęd.

Do naszego #PolishChristmasCarolsChallenge można dołączyć, nagrywając na wideo kolędy w waszym wykonaniu (nie musisz być zawodowym wykonawcą ani zespołem, wystarczy, że będzie to śpiew płynący z serca).

Udostępnijcie wideo na portalach społecznościowych (Facebook, Instagram, YouTube etc.) z hasztagiem #PolishChristmasCarolsChallenge, oznaczcie i zaproszcie do udziału minimum trzech wykonawców: piosenkarzy, muzyków, zespoły, innych znanych Polaków z każdego zakątka świata.

Będziemy kolędować bez przerwy do 2 lutego! #PolishChristmasCarolsChallenge #Challenge #PolskaKolęda.

Słowo Polskie na podstawie informacji Ireny Godnej, Związku Polaków Winniczny

Dom Polski w Barze odwiedził Święty Mikołaj

W oczekiwaniu na jego wizytę dzieci przedstawiły minikoncert złożony z piosenek i wierszy okolicznościowych oraz wysłuchały historii obchodów dnia Świętego Mikołaja.

Tradycją Domu Polskiego jest to, że 6 grudnia w holu i sali widowiskowej pojawiają się pięknie ubrane choinki, a w godzinach popołudniowych do licznie zgromadzonych dzieci przybywa niecierpliwie oczekiwany przez nie Święty Mikołaj.

Jego przyjazd zostało w tym roku poprzedzone recytacją wierszy i śpiewem piosenek w wykonaniu młodych artystów oraz grami i zabawami integracyjnymi, do których młodsze i starsze dzieci zaprosiła prowadząca spotkanie Julia Rzemotarska.

Na scenie zaprezentował się m.in. chór Młode Listki, który zaśpiewał piosenki mikołajkowe i zimowe, jak również solistka Dasza Prisażna. Wśród przedstawionych wierszy znalazły się dwa, które

W takt piosenki „Kochany Panie Mikołaju” do sali wkroczył długo oczekiwany gość z workiem pełnym prezentów

zapewniły młodym recytatorom pierwsze miejsce w finale Konkursu Recytatorskiego im. Adama Mickiewicza „Kresy”, jaki odbył się tej jesieni w Kijowie. W interesującym scenariuszu znalazła się również informacja na temat, skąd wzięła się rozpowszechniona na całym świecie tradycja obchodów dnia Świętego Mikołaja.

Na koniec w takt piosenki „Kochany Panie Mikołaju” do sali wkroczył długo oczekiwany gość z workiem pełnym prezentów, które następnie trafiły do wszystkich dzieci dzięki życzliwości Konsulatu Generalnego RP w Winnicy.

Małgorzata Michalska, nauczyciel skierowany do pracy za granicą przez ORPEG

Wystawa o sowieckim ludobójstwie została otwarta w Chmielnickim

Ekspozycję poświęconą ofiarom tzw. operacji polskiej NKWD przygotował polski Instytut Pamięci Narodowej na podstawie materiałów otrzymanych z archiwów państwowych w Odessie, Winnicy i Chmielnickim.

Wystawa zatytułowana „Rozkaz nr 00485. Antypolska operacja NKWD na sowieckiej Ukrainie 1937-1938” przypomina o sowieckim ludobójstwie na Polakach w latach wielkiego terrorku. W ramach „operacji polskiej” – jak podaje IPN – co najmniej 111 tys. osób skazano na karę śmierci, a blisko 30 tys. zesłano do łagrów. Tylko na Ukrainie, gdzie znajdowało się największe skupisko ludności polskiej w ZSRS, osądzono ponad 55 tys. Polaków, z których ponad 47 tys. zamordowano.

W wernisażu, który odbył się 23 listopada w siedzibie Chmielnickiego Uniwersytetu Narodowego, wzięli udział m.in. przedstawiciele władz Chmielnickiego i obwodu chmielnickiego, duchowni, a także mieszkańcy miasta. Rząd polski reprezentował konsul generalny RP w Winnicy Damian Ciarciński. Obecny był także Tadeusz Deszkiewicz, doradca prezydenta RP Andrzeja Dudy. Prezydent objął

Ekspozycja powstała dzięki materiałom archiwalnym przekazanych do IPN przez ukraińskie państwowe archiwa obwodowe w Odessie, Chmielnickim i Winnicy

wystawę patronatem narodowym w związku ze 100-leciem odzyskania przez Polskę niepodległości.

Ekspozycja powstała na podstawie materiałów archiwalnych przekazanych do IPN przez ukraińskie państwowe archiwa obwodowe w Odessie, Chmielnickim i Winnicy. Dokumenty stworzone przez NKWD są dowodem planowej, zbrodniczej działalności sowiec-

kiego aparatu represji, która nigdy nie miała zostać ujawniona.

„Komunizm był jedną wielką operacją przeciwko człowiekowi” – podkreślił prezes IPN Jarosław Szarek podczas otwarcia wystawy. Ofiary tzw. operacji polskiej NKWD z lat 1937-38 – jak mówił – zostały bestialsko zamordowane, ponieważ wywodziły się z innego świata niż zwalczający je komunizm. Przy-

omniał przy tym, że ofiarami sowieckich represji wymierzonych w Polaków byli także przedstawiciele innych narodów, w tym liczni Ukraińcy.

Historia Polaków i Ukraińców – kontynuował prezes IPN – sięga ponad 1000 lat, gdy na ziemi Europy Środkowo-Wschodniej przyszło chrześcijaństwo. „To chrześcijaństwo przyniosło pewien porzą-

dek moralny. Przyniosło Dekalog, którego jednym z elementarnych przykazań dla każdego człowieka jest »nie zabijaj«” – dodał Jarosław Szarek, zwracając uwagę, że Sowieci złamali zasady Dekalogu także wtedy, gdy przeprowadzali wcześniejszą od „operacji polskiej” ludobójczą zbrodnię Wielkiego Głodu, który na Ukrainie pochłonął miliony ofiar.

W imieniu ukraińskich władz głos zabrał wiceprzewodniczący Chmielnickiej Rady Obwodowej Wołodymyr Kalniczenko, który również podkreślał, że choć NKWD prowadził bezwzględną politykę wobec Polaków, to również Ukraińcy stali się ofiarami represji sowieckich. „Łączy nas z Polakami wspólna historia i wspólna tragedia, dlatego powinniśmy to pokazać młodemu pokoleniu, naszym dzieciom, naszym wnukom, po to, by podobna zbrodnia nigdy się już nie powtórzyła. Nie tylko w życiu naszych narodów, ale na całym świecie. Tragedie, jakie przyniósł reżim totalitarny, nie mogą się powtórzyć” – powiedział Kalniczenko.

Podczas wernisażu odczytano także listy od prezydenta RP Andrzeja Dudy i marszałka Sejmu RP Marka Kuchcińskiego.

Wystawa została przygotowana w języku ukraińskim i polskim.

Słowo Polskie na podstawie PAP

Świętowania nigdy dosyć!

Dwa dni z rzędu 17 i 18 listopada w ramach projektu „Dla niepodległości”, objętego wsparciem Fundacji Wolność i Demokracja, w Chmielnickim obchodzono 100-lecie odrodzenia niepodległej Rzeczypospolitej.

Główne uroczystości z okazji Narodowego Święta Niepodległości Polski odbyły się 17 listopada w gronie członków Chmielnickiego Miejskiego Związku Polaków. Miejscowi Polacy zgromadzili się w sali Centrum Kultury i Sztuki przy głównym placu miasta. Na obchody przybyły setki rodaków, żeby wspólnie zaśpiewać piosenki patriotyczne oraz cieszyć się tym wielkim świętem.

Na początku koncertu uczniowie Szkoły Sobotnio-Niedzielnej Nauczania Języka Polskiego przedstawili inscenizację na temat uwolnienia się Polski spod jarzma zaborców. Zespół dziecięcy Płoskirowskie Dzwoneczki oraz zespół wokalny Mazury zaprezentowały znane pieśni patriotyczne jak „Pierwsza brygada”, „Jak długo w sercach naszych” czy „Wojenko, wojenko”.

W Szaróweczce odbyła się msza święta w intencji ojczyzny celebrowana przez bp. Jana Niemca

Widownia, nie wstrzymując emocji, śpiewała razem z artystami. Zaproszeni księża proboszczowie z parafii św. Anny oraz Chrystusa Króla powitali zebranych pięknymi słowami na temat niepodległości, zachęcając do obrony wolności zarówno ojczyzny, jak i osobistej każdego człowieka. Na zakończenie słuchacze podzielili występ zespołu instrumentalnego seniorów, którzy na tę uroczystość przyjechali z różnych miast, by przedstawić zebrany swój repertuar. Po koncercie wszyscy chętni mogli zrobić sobie zdjęcia.

W ramach obchodów zorganizowano Stoisko Niepodległościowe,

gdzie każdy gość mógł się poczęstować rogalem świętomarcińskim, a dzieci otrzymać pierniczki w kształcie kwiatka w kolorach białym i czerwonym. Zebrany najbardziej smakował przepyszny tort upieczony z okazji Urodzin Niepodległej przez cukierników z restauracji Park-hotel.

Następnego dnia podobny koncert oraz Stoisko Niepodległościowe zostało zorganizowane w polskiej wiosce Szaróweczce w kościele parafialnym Matki Bożej Różańcowej. Wcześniej odbyła się msza święta w intencji ojczyzny celebrowana przez bp. Jana Niemca. Biskup w trakcie koncertu śpiewał razem z artystami piosenki patriotyczne. Parafianie skorzystali z zaproszenia organizatorów uroczystości i też przyłączyli się do wspólnego wykonywania „Pieśni konfederatów barskich”, „Roty” i innych znanych utworów. Największe emocje swoim śpiewem wywołali soliści zespołu dziecięcego Bożena Sawoško oraz Michał Letawin.

Po koncercie wszyscy zebrani otrzymali prezenty: kolorowanki dla dzieci przedstawiające symbole polskie oraz broszury zawierające niezbędne informacje dotyczące odzyskania przez Polskę niepodległości. W górnej sali kościoła został zorganizowany poczęstunek z herbatą i ciastkami. Zebrani jeszcze długo biesiadowali przy wspólnym śpiewaniu piosenek patriotycznych.

Projekt został zrealizowany jako część obchodów stulecia odzyskania przez Polskę niepodległości oraz współfinansowany był przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej w ramach sprawowania opieki nad Polonią i Polakami za granicą.

Irena Medlakowska

Odszedł Waczesław Rudnicki

Na początku grudnia z powodu choroby serca zmarł wieloletni prezes Stowarzyszenia Polskich Naukowców Podola, czterokrotny członek Zarządu Związku Polaków na Ukrainie Waczesław Rudnicki.

Waczesław Rudnicki syn Bronisława, urodzony 22 czerwca 1940 roku w Dolinianach na Podolu, w rodzinie polskiej, po ukończeniu nauki na Lwowskim Uniwersytecie im. Iwana Franki przeszedł długą drogę od wykładowcy matematyki do naukowca akademika, laureata licznych nagród i odznaczeń.

Zmarłego odprowadzało na cmentarz liczne grono profesorów z jego ostatniego miejsca pracy – Chmielnickiego Uniwersytetu Narodowego, którzy chcieli pożegnać kolegę i wieloletniego działacza na rzecz krzewienia polskiej myśli naukowej.

Franciszek Miciński

Od Chodorowa do Czernicy

Poruszając się po obwodzie lwowskim ze znanym podróżnikiem Dmytrem Antoniukiem, odwiedzimy tym razem Chodorów, Bereźnicę, Stryj, Uhersko oraz Czernicę. W miejscowościach tych zachowały się dawne posiadłości polskiej szlachty.

Ponad 50 kilometrów od Lwowa leży Chodorów, niegdysiejsza własność szlacheckiej rodziny Chodorowskich. Po nich w połowie XIX wieku miejscowość wraz z okolicznymi majątkami przejęła rodzina Lanckorońskich. Mąż Elżbiety Lanckorońskiej baron Karol de Vaux, generał armii austriackiej, około roku 1860 wybudował tu pałac w stylu willi włoskiej. Niestety, podczas I wojny światowej został spalony przez wojska rosyjskie. Ostatnim polskim właścicielem dóbr chodorowskich był usynowiony w 1930 roku przez Leona de Vaux jego siostrzeniec, książę Eugeniusz Lubomirski de Vaux, późniejszy adiutant gen. Andersa. W miejscu spalonego pałacu wybudował w latach 1932-1933 nowy, w stylu art deco.

Dziś pałac ów wchodzi w skład kompleksu szpitalnego. Jego wnętrza są całkowicie przebudowane i nie ma tam czego oglądać. Za to z zewnątrz nie stracił swego pierwotnego wyglądu. Od frontu i z tyłu zachowały się ganki z czterema ko-

Dziś pałac Lubomirskiego de Vaux w Chodorowie wchodzi w skład kompleksu szpitalnego

lumnami, zwieńczone balkonami. Dookoła można zobaczyć pozostałości starego parku.

Kolejna interesująca nas miejscowość jest położona w nieco większym oddaleniu od Lwowa (ponad 80 km) w rejonie Samborskim. W Bereźnicy, bo o niej mowa, w dużym parku znajduje się dawna posiadłość Brunickich, wzniesiona pod koniec XIX wieku. Ostatnio mieścił się w niej szpital psychiatryczny, obecnie znajduje się w rękach prywatnych. Być może powstanie tu kompleks wypoczynkowy, ale w tej chwili żadne prace remontowe nie

są prowadzone. Na obiekt składa się budynek piętrowy i zabudowania gospodarcze. Według ochroniarza żadne dawne zdobienia nie ocalały. Aby wejść na teren posiadłości, trzeba za jego pośrednictwem telefonicznie uzyskać pozwolenie właścicieli.

Nieco bliżej Lwowa niż wieś Bereźnica znajduje się Stryj. Tu na uwagę zasługuje neogotycki kościół pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny, przebudowany ze świątyni z końca XIV wieku, pochodzący z XVII-XVIII wieku kościół franciszkanów, pozostałości średnio-

wiecznego zamku oraz Wielka Synagoga z wieku XIX. W pobliskiej wsi Uhersko naprzeciwko szkoły stoi XIX-wieczny budynek piętrowy z czterokolumnowym gankiem z balustradą od frontu i olbrzymią drewnianą werandą od tyłu. Nie wiadomo, kto go wybudował. Wiadomo natomiast, że w XIX wieku majątek był w posiadaniu Broniewskich, potem Romaszkanów (spolszczona rodzina pochodzenia ormiańskiego), wielkich mecenasów i filantropów, ostatnim zaś jego właścicielem był Kazimierz Lubomirski. Do niedawna w budynku funkcjonowało

jakieś przedsiębiorstwo, ale teraz stoi pusty. Po starych zdobieniach pozostały chyba tylko drewniane portale drzwiowe.

Spośród odwiedzonych miejscowości najmniejsza odległość od Lwowa (niespełna 50 km) dzieli Czernicę. W tamtejszym parku znajduje się dawna posiadłość niejakiego Po(a)dlewskiego. Wybudował ją w 1820 rok w stylu neogotyckim. Budynek główny zdobią dwa duże ryzality zakończone dekoracyjnymi wieżyczkami. Dach kryty jest dachówką. Obok wznosi się oficyna, również ozdobiona zatopionymi w fasadę kolumnami i pokryta dachówką. Jej stan jest o wiele lepszy niż głównego budynku, który wewnątrz jest całkiem zniszczony, a w dachu ma duże ubytki. Ale w jego prawym skrzydle mieszka ludzie.

Ostatnim właścicielem majątku był inżynier Witold Stefanu, od którego rząd polski kupił go w 1930 roku z przeznaczeniem na szkołę rolniczą dla ukraińskich chłopów (przed 1939 rokiem wieś liczyła około 2500 mieszkańców, ze znaczną przewagą ludności ukraińskiej nad polską). O taką placówkę od dawna prosiła władze społeczność wiejska. Po wojnie szkołę przekształcono w technikum.

Obok zachowały się olbrzymie, prawdopodobnie międzywojenne budynki gospodarcze z wysoką wieżą ciśnień.

Dmytro Antoniuk,
opracowanie tekstu Irena Rudnicka

Chmielnik nad Bohem

O mieście tym pisze Edward Chłopicki (1830-1894), polski literat, podróżnik i etnograf, autor licznych relacji z podróży po kraju. Poniżej fragment jego tekstu opublikowanego w „Tygodnik Ilustrowany”, który tak się reklamował: „Pismo obejmujące ważniejsze wypadki społeczne, życiorysy znakomych ludzi, zabytki i pamiątki krajowe, podróże, powieści i poezje, sprawozdania z dziedziny sztuk pięknych, piśmiennictwa, nauk przyrodzonych, rolnictwa, przemysłu i wynalazków, szkice obyczajowe i humorystyczne, typy ludowe, ubiory i kostiumy, archeologia itd., itd., itd.”.

Chmielnik według przypuszczeń niektórych dziejopisów, gniazdo pierwotne herbowego szlachcica i rokosszanina Bohdana Chmielnickiego, należy do rzędu najstarszych obronnych miast podolskich. Starożytność tę stwierdza przede wszystkim figurujące w kronikach ruskich wspomnienie

o strasznym napadzie na Chmielnik dziczy tatarskiej w r. 1240. Ostatnią datą historyczną z epoki porozbiorowej, dotyczącą Chmielnika, jest r. 1796, w którym Katarzyna II nadała te dobra księciu Bezborodce. Obecnie z rąk następcy książąt Bezborodków generał-lejtenanta Lewaszowa przechodzi podobno gród stary na własność rodziny cesarskiej.

Jedynie miasta tego pamiątki stanowią: najpierw odwieczne zamkowe nad brzegami Bohu horodyszczce, następnie kościół katolicki św. Trójcy, założony z drzewa w r. 1603, a wymurowany w r. 1728. Na stromej górze horodyszczca, pokrytej bujną roślinnością, wznoszą się resztki dawnych, dziś całkiem przestoczonych fortyfikacyjnych zabudowań oraz należąca niegdyś do murów warowni baszta narożna, w której za chwilowych rządów mużulmańskich mieścił się meczet, a obecnie założono cerkiew. Zbudowany w pobliżu góry zamkowej kościół katolicki, otoczony również dawnym i charakterystycznej struktury murem, słynie w okolicy z kilku pięknych włoskiego pędzla obrazów, podarowanych przez bogate panie podolskie. Oprócz kościoła,

Pamiątki Chmielnika stanowią: najpierw odwieczne zamkowe nad brzegami Bohu horodyszczce, następnie kościół katolicki św. Trójcy, założony z drzewa w r. 1603, a wymurowany w r. 1728

posiada Chmielnik dwie cerkwie, jedną synagogę, wiele murowanych żydowskich domów, liczne sklepy, zajazdy, młyny i aż trzy mosty na kilku zakrętach Bohu.

Krótki nasz pobyt w Chmielniku był urozmaicony mnogością przedmiotów zwracających uwagę przybysza. Braki wygod kulinarnych w żydowskim zajeździe kompensowały się materiałem dość zasobnym na niwie studiów literackich i rysowniczych. Towarzysz mój najpierwszy skorzystał z tego materiału. Zajmowany bowiem przez nas pokój w zajeździe przytykał do dużej izby, w której się rozlokował jakiś podróżujący, o wielce charakterystycznej – najzupełniej miejscowej powierzchowności – Izraelita. Był to widocznie rabin lub co najmniej synagowaty szemesz, bo ca-

lymi godzinami siedział nad kupą ksiąg starych i czerpał z nich modlitwy, czy też inny jakiś pokarm duchowy. Ponieważ drzwi prowadzące z korytarza do tej zaimprovizowanej naprędce modlitewni podróżującego Żyda były wciąż prawie otwarte, więc i rysownikowi dobra się nadarzyła zręczność pochwytnia żywcem wizerunku modlącego się Semity.

Po dopełnieniu szkicu ołówkowego prze z artystę, resztę zbywającego czasu poświęciliśmy zwiedzeniu obszernej i gwarliwej osady. Najwięcej nas w niej zajęły: stare zamkowe horodyszczce z jego nowoczesnym pałacykiem i meczetową basztą, kościół okazały i utrzymany starannie przez podżyłego kapłana, rynek o najdziwniejszych starożytnych kramach i żydowskich domostwach oraz malownicze brzegi niezbyt tu jeszcze szerokiego Bohu.

Nasytzeni widokiem dawnych budynków, typowych Żydów, oryginalnych grup zebranego na targ okolicznego ludu ostatnie chwile naszego pobytu w Chmielniku poświęciliśmy zajrzeniu w życie domowe pewnej stojącej w środku wsi

poza miastem chaty włościańskiej, dokąd – przechodząc ulicą wioskową – wstąpiliśmy przypadkiem dla zapalenia cygara. [...]

Krocząc z wolna w stronę austrii, zwróciłem uwagę towarzysza na szczególne wyróżniające się cechy charakteru Rusinów południowych. Wszystkie u nich namiętności zarysowują się wybitnie. Jeżeli tu dziecię ludu czegoś lub kogoś nienawidzi, to tak jak Paraska – nienawidzi zapamiętałe; jeżeli zaś owo coś lub kogoś kocha to jak Petro swoje dzieci sieroty, kocha duszą całą. Wśród naszego nadwiślańskiego ludu dzieje się całkiem inaczej. Choć gniew i zemsta bywają tu uczuciem więcej przelotnym i nie przetradzają się jak na Rusi w nienawiść trwałą, wkorzoną głęboko, za to porywy serca wzniosłe mniejszą odznaczają się siłą i mniejszą trwałością. O ile się dało nam widzieć, zwykle prawie na Mazowszu, arbitralne obchodzenie się macoch z pasierbami bywa przez ich mężów tolerowane, a niestety często bardzo z równą dopełniane srogością.

Edward Chłopicki, „Od Słuczy do Bohu. Kartki z podróży”, „Tygodnik Ilustrowany”, 1887, t. IX, Nr 230, s. 351-354.

POEZJA TOMASZA Z LUBLINA

Boże Narodzenie 2018

Z dniem Bożego Narodzenia 2018 roku składamy wam rodacy Świąteczno-Noworoczne życzenia. Zdrowia radości samych pogodnych dni na kolejny życia rok i na świąteczny czas. Kromka chleba którym jest opłatek w wieczór Wigilijny przecież też z rodakiem przełamać się trzeba. Kolędy śpiewane przy stole echo gdzieś niesie a, dzieciaczkom Mikołaj z pierwszą gwiazdką niech coś przyniesie.

Tomasz Smoleń, grudzień 2018 r.

Obecnie Walery Sławek jest pochowany na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Warszawie

Na grobie byłego premiera RP stanął nowy pomnik

Walery Sławek, jeden z najbliższych współpracowników Józefa Piłsudskiego, został uhonorowany pomnikiem w postaci granitowego krzyża. 6 grudnia odbyła się uroczystość jego poświęcenia.

W bieżącym roku świętujemy stulecie odrodzenia suwerennego państwa polskiego. Rad jestem, że włączając się w rocznicowe obchody, podjęliście państwo starania mające na celu postawienie nowego pomnika na grobie działacza niepodległościowego, oficera I Brygady Legionów Polskich, marszałka Sejmu oraz trzykrotnego premiera II Rzeczypospolitej – napisał w liście do uczestników uroczystości marszałek Sejmu RP Marek Kuchciński.

Jak zaznaczył Kuchciński, dziś naszym obowiązkiem jest zachowanie pamięci o tych, dla których „dobro i pomyślność naszej ojczyzny były wartościami nadrzędnymi”.

Z kolei Jarosław Szarek, prezes IPN, fundatora pomnika, zauważył, że ten „skromny pomnik, który miał zaszczyt odbudować Instytut Pamięci Narodowej” dobrze oddaje postać Walerego Sławka.

Obecnie Walery Sławek jest pochowany na skraju urzędzonej na początku lat 20. XX wieku kwatery żołnierzy Wojska Polskiego, którzy polegli w wojnie polsko-bolszewickiej. To, że ta wybitna i zasłużona postać spoczywa w tym miejscu, jest efektem działalności władz komunistycznych, które postanowiły usunąć jego szczątki z alei głównej, bo trzeba było tam zrobić miejsce

dla funkcjonariuszy nowego reżimu – powiedział dyrektor Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN Adam Siwek. – W przyszłym roku mija 55 lat od czasu, kiedy dokonano tej ekshumacji, a równocześnie 80 lat od tragicznej śmierci Walerego Sławka, dlatego uznaliśmy, że najwyższy czas, by uhonorować go godnym, trwałym pomnikiem”.

Walery Sławek (1879-1939) urodził się na terenie obecnego obwodu winnickiego na Ukrainie. Był współtwórcą Organizacji Bojowej Polskiej Partii Socjalistycznej, żołnierzem Legionów, członkiem Komendy Naczelnej Polskiej Organizacji Wojskowej, oficerem Wojska Polskiego, marszałkiem Sejmu i trzykrotnym premierem.

Słowo Polskie na podstawie informacji PAP

W Kijowie jest ulica Jerzego Giedroycia

Taką decyzję uchwaliła Kijowska Rada Miejska na posiedzeniu 29 listopada

Poparło ją 79 radnych na 120. Teraz biegnąca przez dzielnice Hołosiejów i Peczersk arteria będzie nosiła imię polskiego publicysty.

Było to już drugie podejście radnych, by zmienić nazwę ul. Twerskiej na Jerzego Giedroycia, która notabene łączy ulice Kazimierza Malewicza i Jana Pawła II. Pierwszy raz głosowanie w tej sprawie odbyło się 15 listopada,

jednak wówczas za mało osób poparło tę propozycję.

Ulica powstała w pierwszej połowie XIX wieku. Pierwotnie nazywała się Zwierzyniecka, gdyż prowadziła do przedmieścia Zwierzyniec. Nazwę Twerska otrzymała w 1901 roku. W czerwcu 2017 roku z prośbą o przemianowanie jej na Jerzego Giedroycia zwrócili się do mera Kijowa Witalija Kliczki ukraińscy działacze społeczni. We wrześniu podobną prośbę skierowała do mera grupa ukraińskich intelektualistów.

Irena Rudnicka

Lektura na zimę: książka Aleksandra Kolańczuka

Polecamy naszym czytelnikom przewodnik „За нашу і вашу свободу. Учасники українських визвольних змагань 1917-1921 років. Місяця пам'яті в Польщі” („За naszą i waszą wolność. Uczestnicy ukraińskich walk niepodległościowych w latach 1917-1921. Miejsca pamięci w Polsce”) autorstwa polskiego historyka wojskowości.

Przewodnik ukazał się z okazji 100-lecia państwowości Ukrainy. Znajdziemy w nim szczegółowe informacje na temat Ukraińców – uczestników walk wyzwolenczych w latach 1917-1921: ich sylwetek oraz miejsc spoczynku na teryto-

rium Rzeczypospolitej Polskiej. Są one podane z podziałem na województwa, powiaty, miasta, miasteczka i wsie. Indeks zawiera ponad 270 nazw.

Książka została przygotowana przy współpracy z historykami, nauczycielami i studentami. Zawiera mapy oraz zdjęcia pochodzące z archiwum Grzegorza Narbuta, Archiwum Ukraińskiego w Londynie oraz Biblioteki im. Symona Petlury w Parżu.

Dr inż. Aleksander Kolańczuk, autor publikacji, jest doktorem nauk humanistycznych z zakresu historii, wiceprezesem Południowo-Wschodniego Instytutu Naukowego w Przemyślu. Specjalizuje się w dziejach wojskowości XX wieku. Napisał 14 książek i bro-

szur, m.in. dotyczących wojskowej emigracji ukraińskiej w Polsce (np. „Internowani żołnierze armii UNR w Kaliszu 1920-1939”) oraz blisko 300 artykułów z dziedziny: rolnictwa, ekonomii, pedagogiki oraz historii, w tym ok. 100 na temat szeroko pojętego ukrajinoznawstwa. Został odznaczony m.in. Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (2015) oraz Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1985). Działa w Związku Ukraińców w Polsce, wchodzi w skład powołanego w 2004 roku Ukraińskiego Towarzystwa Historycznego, jest współorganizatorem Towarzystwa Opieki nad Grobami Żołnierzy Ukraińskich w Lublinie.

Sergij Porowczuk

Koncert dla Niepodległej w Domu Polskim

Konsul RP, przedstawiciele władz miasta, dyrektorzy placówek oświatowych, członkowie Barskiego Rejonowego Kulturalno-Oświatowego Stowarzyszenia Polaków im. Konfederatów Barskich 21 listopada wzięli udział w koncercie poświęconym 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości.

Gości zebranych w sali widowiskowej Domu Polskiego przywitała jego dyrektor Małgorzata Miedwiediewa, która podkreśliła znaczenie wolności i niepodległości dla narodów na całym świecie. Na scenie udekorowanej polską flagą narodową pojawiali się kolejno młodzi i trochę starsi artyści. Byli wśród nich utalentowani recytatorzy – uczestnicy i laureaci konkursu „Kresy” Władysława Miedwiediewa, Dymitrij Tadeusz Miedwiediew oraz Wadim Marymucha. Recytowali przepojone patriotyzmem utwory Wisławy Szymborskiej, Juliusza Słowackiego i Czesława Miłosza. Widzowie mieli okazję posłuchać przepięknych kompozycji Fryderyka Chopina

Występy artystyczne zostały wzbogacone projekcją filmu oraz krótkimi komentarzami prowadzących ukazującymi trudną drogę Polski do niepodległego bytu

i Jana Ignacego Paderewskiego na fortepian i skrzypce w wykonaniu Małgorzaty Miedwiediewej, Jany Wychowaniec i Larisy Uszakowej.

Chóry Cantica Anima i Młode Liście zaśpiewały piosenki harcerskie, znane pieśni żołnierskie z okresu I wojny światowej oraz pieśni patriotyczne. Swoją talent wokalny zaprezentował również kwartet Re-

zonans, który – wraz z zespołem tanecznym Aksamitki – przedstawił montaż wokarno-choreograficzny pod wymownym tytułem „Ostatni mazur”. Zespół Aksamitki ukazał się na scenie raz jeszcze, w finale koncertu, by dostojnym krokiem poloneza kontuszowego wkroczyć w kolejne stulecie niepodległości Polski.

Występy artystyczne zostały wzbogacone projekcją filmu oraz krótkimi komentarzami prowadzących ukazującymi trudną drogę Polski do niepodległego bytu, jak również stosunek Polaków do wolności na przestrzeni dziejów.

Po zakończeniu koncertu głos zabrał konsul generalny RP w Winnicy Damian Ciarciński, który w krót-

kich słowach odniósł się do charakteru rocznicy, pogratulował wykonawcom i animatorom wydarzenia organizacji koncertu oraz wręczył kwiaty Innie Miedwiediewej, choreograf zespołu Aksamitki, która 11 listopada tego roku została odznaczona odznaką honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej”.

Poproszeni o zabranie głosu przedstawiciele władz lokalnych zwrócili m.in. uwagę na trudną sytuację polityczną Ukrainy oraz podkreślili szczególne zaangażowanie Polski w pomoc państwu ukraińskiemu.

Po zakończeniu części artystycznej goście i gospodarze mieli okazję uczestniczyć w przyjęciu, na którym obok dań ukraińskich serwowano specjalny menu kuchni polskiej: bigos, pierogi, sernik i szarlotkę.

W koncercie uczestniczyli konsul generalny Damian Ciarciński z małżonką, mer Baru Artur Cyciurski, przedstawiciele władz miasta Włodzimierz Sawoluk i Jurij Gwozdziar, dyrektorzy szkół i ośrodków wychowawczych oraz członkowie i sympatycy Barskiego Rejonowego Kulturalno-Oświatowego Stowarzyszenia Polaków im. Konfederatów Barskich z prezes Heleną Halagierą.

Małgorzata Michalska, nauczyciel skierowany do pracy za granicą przez ORPEG

Niecieszyn, Sławuta i Ostróg świętują razem!

100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości stało się okazją do zorganizowania przez polskie stowarzyszenia z trzech miast wspólnego koncertu świątecznego.

Jubileusz setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości to dla Polaków wielkie święto radości, ale również czas pogłębionej refleksji nad tym, kim jesteśmy, skąd pochodzimy i dokąd zmierzamy. Pamięć o tamtym listopadzie przypomina Polakom, jak trudną przebyli drogę. Przypomina o chwalebnej i niełatwej historii. O wyzwaniach i dziejowych zakrętach. Daje poczucie dumy ze swojej walecznej Wielkiej Ojczyzny. Bardzo ważne jest celebrowanie tej rocznicy, bo pozwala promować i utrwalać pamięć narodową.

Stulecie odrodzenia Rzeczypospolitej to święto wszystkich Polaków. Dlatego powinno być przez nich wspólnie obchodzone. 18 listopada członkowie niecieszyńskiego Oddziału ZPU z prezes Wandą Szatkowską, Polskiego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego im. Romana Damiana Sanguszki z prezesem Pawłem Bondarem, uczniowie Szkoły Sobotnio-Niedzielnej Języka Polskiego z Ostroga pod kierunkiem prezesa Towarzystwa Kultury Polskiej Ziemi Ostrogskiej i jednocześnie nauczyciela szkoły

Radosna atmosfera bycia razem, mnóstwo występów zespołów, krótkometrażowe filmy historyczne, głęboka poezja, pieśni patriotyczne złożyły się na wyjątkowe spotkanie

Włodzimierza Filarowskiego oraz wielu czcigodnych gości miało zaszczyt i wielki honor uczcić setną rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości, uczestnicząc w koncercie świątecznym w Szkole Ogólnokształcącej nr 2 w Niecieszynie. Organizatorem wydarzenia był niecieszyński Oddział ZPU.

Radosna atmosfera bycia razem, mnóstwo rozmaitych w formie występów zespołów dziecięcych i dorosłych, krótkometrażowe filmy historyczne, głęboka poezja, pieśni patriotyczne, brzmienie instrumentów muzycznych złożyły się na wyjątkowe spotkanie poświęcone

wyjątkowemu świętu. Prawdziwą radością na takich spotkaniach są występy dzieci, które każdą wykonaną pieśnią i każdym wierszem przypominały o odzyskaniu przez Polskę niepodległości, o którą przez 123 lata walczyły pokolenia Polaków. Wszyscy najmłodszy artyści otrzymali słodkie prezenty ufundowane przez Oddział ZPU w Niecieszynie. A dorośli zostali poczęstowali wielkim tortem upieczonym przez jedną z członkiń miejscowego ZPU.

Rodzinną atmosferę stworzyli gospodarze placówki: dyrektor Szkoły Ogólnokształcącej nr

2 Mikołaj Jaciuk i jego zastępca Oksana Stojaniwska oraz zastępca burmistrza Niecieszyna Olha Bobina. Właśnie pogłębienie więzi przy okazji obchodów świąt historycznych jest jedną z form prowadzenia dialogu międzynarodowego, co podkreślali w swych przemówieniach dyrektor i przedstawiciele Urzędu Miasta.

Za piękne obchody pełne radości, wypełnione śpiewem patriotycznym, filmami historycznymi i wspomnieniami należą się podziękowania dla pedagogów i uczniów Szkoły Sobotnio-Niedzielnej Języka Polskiego i Szkoły Ogólnokształcącej nr 2, Szkoły Muzycznej z kierowniczką Natalią Gorbową, a także dla dorosłej „młodzieży” z niecieszyńskiego Oddziału ZPU: Wandy Szatkowskiej, Wiktorii Sydoruk, Anzeli Czernijewskiej, Walentyny Szpak, Ireny Kordan, Swietłany Tokariewej, Heleny-Zaoburnej, Haliny Lebid i Łesi Liszczenko oraz nauczycielki języka polskiego Barbary Burskiej, oddelegowanej na Ukrainę przez ORPEG.

Nie zmnajmy naszego dziedzictwa, ale szanujmy je i pomnażajmy dla przyszłych pokoleń!

Wiktorija Pachomowa

Ambasador Jan Piekło spotkał się z metropolitą Filaretem

Do rozmowy doszło 26 listopada w rezydencji metropolity Ukraińskiego Kościoła Prawosławnego Patriarchatu Kijowskiego – poinformowała Ambasada RP w Kijowie.

W spotkaniu uczestniczyli także: delegat biskupa lubelskiego ks. Mieczysław Puzewicz, dyrektorka Centrum Wolontariatu w Lublinie Justyna Orłowska i przedstawicielka wolontariackiej organizacji Global Solidarity Association Karolina Wychowaniak.

Głównym tematem spotkania była kwestia współpracy Ukraińskiego Kościoła Prawosławnego Patriarchatu Kijowskiego z polskimi organizacjami zajmującymi się pomocą społeczną. Rozmawiano m.in. o wsparciu dzieci z obszaru przyfrontowego. Omówiono też kwestie dotyczące aktualnej sytuacji i perspektyw stworzenia zjednoczonego Kościoła Prawosławnego na Ukrainie.

Słowo Polskie

Walny Zjazd dokonał wyboru prezesa. Został nim ponownie redaktor białoruskiego portalu znadniemna.pl. Andrzej Pisalnik

Dziennikarze ze Wschodu obradowali w Warszawie

23 listopada w Belwederze odbył się V Walny Zjazd Federacji Mediów Polskich na Wschodzie. Była to okazja do omówienia problemów trapiących środowisko dziennikarskie na Ukrainie, Białorusi, Litwie, Łotwie i w Czechach.

Jednym z głównych postulatów powtarzanych w trakcie licznych wystąpień była zmiana systemu wsparcia działalności mediów polskich poza granicami kraju z okresu rocznego na dwuletni oraz przyspieszenie przekazywania środków. Redaktorzy podkreślali, że obecny sposób finansowania utrudnia bieżące prace wydawnicze i nie pozwala na długofalowe planowanie.

Walny Zjazd dokonał wyboru prezesa na kolejną kadencję. Został nim ponownie redaktor białoruskiego portalu znadniemna.pl. Andrzej Pisalnik. Do Zarządu wybrano zaś Irenę Waluś (Białoruś), Roberta Mickiewicza (Litwa), Ryszarda

Stankiewicza (Łotwa) oraz Dorotę Jaworską (Ukraina).

Zjazd rozpoczął się mszą św. w kaplicy w Belwederze. Po niej zebranych w imieniu gospodarza miejsca, Kancelarii Prezydenta RP, przywitał sekretarz stanu Adam Kwiatkowski. Występujący następnie senator RP Artur Warzocha, prezes Fundacji Wolność i Demokracja Robert Czyżewski i wiceprezes Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” Rafał Dzieciołowski podkreślali, jak poważnie państwo polskie i podmioty przez nie reprezentowane traktują media polskojęzyczne na Zachodzie i Wschodzie. Z kolei przedstawiciele redakcji z Ukrainy, Białorusi, Litwy, Ło-

twy i Czech przedstawili sytuację w swoich krajach.

O wzroście poziomu polskich mediów papierowych świadczy poprawiająca się z roku na rok jakość gazet i czasopism wydawanych przy wsparciu Senatu RP. Uczestnicy spotkania obalili tezę o szybkim odchodzeniu od papieru na korzyść portali internetowych. Jak pokazuje doświadczenie m.in. „Monitora Wołyńskiego”, który reprezentował Walenty Wakoluk, jest zapotrzebowanie na gazety w języku polskim, i to nie tylko w środowisku polonijnym, ale także wśród mieszkańców państwa gospodarza, a także przedstawicieli innych narodowości.

Zjazd Federacji Mediów Polskich na Wschodzie został zorganizowany przez Fundację Wolność i Demokracja oraz Fundację „Pomoc Polakom na Wschodzie” przy wsparciu Kancelarii Prezydenta RP i Kancelarii Senatu RP.

Słowo Polskie

Wystawa „Zbrodnia Katyńska” w Odessie

Do 24 grudnia w Muzeum Historyczno-Krajoznawczym można obejrzeć ekspozycję opowiadającą o mordach NKWD na obywatelach polskich na zachodniej Ukrainie.

Wystawa została przygotowana przez Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi oraz łódzkie Stowarzyszenie „Rodzina Katyńska”. Jej uroczyste otwarcia dokonali 6 grudnia dyrektor Muzeum Historyczno-Krajoznawczego Jurij Sliusar, kierujący MSZ w Odessie Serhij Orłow, konsul polski Andrzej Szmidtko oraz główna organizatorka Lidia Kowalczyk, dyrektor Odeskiego Centrum Akademickiego Akademii Nauk.

Ekspozycja w języku rosyjskim i polskim przedstawia temat mordów NKWD na obywatelach polskich na

zachodniej Ukrainie oraz budowy czwartego cmentarza katyńskiego w Kijowie-Bykowni. Dzięki niej mieszkańcy Odessy mogą zapoznać się z prawdą o zbrodni katyńskiej.

W trakcie wernisażu podkreślono, że dla wszystkich Polaków Katyń jest symbolem zbrodni stalinowskiej. Poruszono również

kwesie zakłamywania historii i legitymizowania zbrodni przez odpowiedzialne za to systemy totalitarne i władze państw. Niektóre wypowiedzi dotyczyły również tematów współczesnych: bezpieczeństwa Ukrainy i zagrożenia ze strony Rosji.

Słowo Polskie na podstawie informacji KG RP w Odessie

W niewielkiej, ale bardzo przytulnej klasie Szkoły Sobotniej Języka Polskiego zabrzmiały piękne i ciepłe słowa o Ojcu Świętym, o jego pełnym wiary życiu

Upamiętnienie 40-lecia pontyfikatu Jana Pawła II

Związek Polaków na Ukrainie, Oddział w Sławucie zorganizował spotkanie poświęcone najdłuższemu w XX wieku i trzeciemu pod względem długości w historii Kościoła katolickiego pontyfikatowi polskiego Papieża.

Rok 2018 jest bogaty w ważne dla Polski wydarzenia jubileuszowe. W 100. rocznicę odzyskania niepodległości Polacy z całego świata pamiętają także o 40. rocznicy wyboru kardynała Karola Wojtyły na papieża (16 października 1978).

W ostatnią niedzielę listopada Związek Polaków na Ukrainie, Oddział w Sławucie dołączył do obchodów tej pamiętnej daty. W niewielkiej, ale bardzo przytulnej klasie Szkoły Sobotniej Języka Polskiego zebrali się najbardziej aktywni członkowie organizacji. Zabrzmiały piękne i ciepłe słowa o Ojcu Świętym, o jego życiu, pełnym wiary. O jego mądrości,

twórczości, bezwzględnej miłości do Pana Boga i ludzi. Oglądali utrwalone na wideo najbardziej znane fragmenty z życia Papieża: ogłoszenie wyników konklawe w 1978 roku, pierwsze przemówienie Ojca Świętego z okna papieskiego, pielgrzymki Papieża do Polski, ostatnie chwile Jana Pawła II, którym towarzyszyły tłumy wiernych zgromadzonych na placu Świętego Piotra w Rzymie.

Wśród obecnych w klasie szkolnej byli ludzie, którzy mieli szczęście i zaszczyt uczestniczyć w spotkaniach z Papieżem podczas jego pielgrzymek do Polski. Naprawdę, wszyscy mamy powód do szczęścia i dumy z tego, że to On, Polak, był pierwszym od ponad 450 lat papieżem spoza Włoch.

W wydarzeniu uczestniczyły także dzieci. Właśnie z ich ust zabrzmiały najbardziej wzruszające słowa o papieżu Janie Pawle II.

Larysa Cybuła, ZPU, Oddział w Sławucie

W spotkaniu wzięli również udział m.in. przedstawiciele KG RP w Charkowie, miejscowi Polacy, duchowieństwo oraz przedsiębiorcy

Narodowe Święto Niepodległości w Dnieprze

Członkowie Dnieprowskiego Obwodowego Związku Polaków przygotowali występ artystyczny oraz prezentację informacji historycznych na temat 11 listopada.

Uroczystości zorganizowane przez Dnieprowski Obwodowy Związek Polaków odbyły się 16 listopada. Witając zebranych, przedstawiciel Konsulatu Generalnego RP w Charkowie odniósł się do

tematu 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości oraz podziękował prezesowi S. Kołomojcowi, członkom zarządu i członkom organizacji za pracę na rzecz promocji polskiej kultury i języka polskiego w obwodzie dniepropietrowskim.

W spotkaniu wzięli również udział m.in. przedstawiciele duchowieństwa oraz miejscowi przedsiębiorcy.

Słowo Polskie na podstawie informacji KG RP w Charkowie

Gala konkursu „Pamięć i Niepodległość”

W Winnicy odbyło się podsumowanie konkursu, polegającego na opracowaniu przez uczniów wspomnień dziadków lub osób najstarszych z najbliższego otoczenia na podstawie przeprowadzonej z nimi rozmowy. Podczas uroczystej gali ich autorom wręczono nagrody. Najlepsze prace zostaną wydane w formie albumu.

Na uroczystą galę przybyli uczniowie z Berdyczowa, Żytomierza, Kropywnyckiego, Żmerynki i oczywiście z Winnicy. Witając ich, wicekonsul KG RP w Winnicy Joanna Szeliga podkreśliła, jak ważna jest dla młodego pokolenia pamięć i nauczanie języka polskiego. „Pielęgnując język ojczysty, dbając i kultywując polskie tradycje, potwierdzamy swoją tożsamość. Świętując razem tę piękną rocznicę, działając razem, kierujemy nasze życie na wspólne dobro, a to sprawi, że będziemy świętować 200-lecie, 300-lecie i 500-lecie odzyskania niepodległości przez Polskę” – powiedziała.

Po odśpiewaniu hymnu dzieci i młodzież recytowały wiersze o tematyce niepodległościowej, zespół

Dzieci i młodzież recytowały wiersze o tematyce niepodległościowej, zespół muzyki dawnej działający przy Chrześcijańsko-Demokratycznym Związku Polaków Winnicy zagrał „Cantio Polonica”, wysłuchano utworów Fryderyka Chopina

muzyki dawnej działający przy Chrześcijańsko-Demokratycznym Związku Polaków Winnicy zagrał „Cantio Polonica”, wysłuchano utworów Fryderyka Chopina w wykonaniu kwartetu smyczkowego Tetra oraz młodzieży polskiego pochodzenia z Winnickiej Dziecięcej Szkoły Muzycznej nr 1. Na zakoń-

czenie zabrzmiał hymn „Boże coś Polskę”.

Po pięknym koncercie i wręczeniu nagród oraz dyplomów zwycięzcom i uczestnikom konkursu wszyscy zrobili sobie wspólne zdjęcie, a następnie zostali zaproszeni na świąteczny poczęstunek. Tą uroczystością uczestnicy projektu mogli oddać hołd tym, którym Polacy

zawdzięczają wolną i niepodległą Polskę.

Zadaniem konkursowym było przeprowadzenie wywiadu z najstarszymi członkami rodziny bądź osobą wiekową z najbliższego otoczenia na temat minionych lat. Uczniowie pytali ich o wspomnienia rodzinne z okresu walki o niepodległość, o to, czy ktoś z rodziny

był więziony, rozstrzelany, zesłany do Kazachstanu, o to, jak dawniej obchodzono święta niepodległości, o polskie tradycje z tamtych czasów oraz własne sposoby pielęgnowania polskości. Pomocą dla uczniów były opracowane przez ekspertów zeszyty z pytaniami. W zeszytach zostawiono też miejsce na zdjęcia i dokumenty rodzinne odpytywanych osób. W ten sposób udało się dotrzeć do rodzinnych archiwów, które pozwoliły wydobyć ciekawe materiały. Ważnym aspektem konkursu było zaangażowanie uczniów do podjęcia trudu spisywania wspomnień dziadków/pradziadków – relacji, które są cenne i niestety, ze względu na wiek respondentów, uchwytnie w bardzo krótkim czasie. Zwycięskie prace zostaną wydane w formie albumu.

Nagrody ufundował Senat Rzeczypospolitej Polskiej, Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Winnicy, Instytut Pamięci Narodowej oraz program „Niepodległa”.

Konkurs „Pamięć i Niepodległość”, podobnie jak cały projekt „Dla niepodległości”, którego był jednym z działań, przygotowała Fundacja Wolność i Demokracja przy wsparciu Senatu RP w ramach opieki nad Polonią i Polakami za granicą w 2018 roku. Organizatorem lokalnym było Centrum Rozwoju i Partnerstwa „Polonia”.

Aleksy Mazur

Pobiegli dla Niepodległości w Odessie

Ponad dwustu biegaczy wzięło udział w Odeskim Biegu Niepodległości na symbolicznym dystansie 1918 metrów, który odbył się 3 listopada. Zorganizował go Związek Polaków na Ukrainie Oddział im. A. Mickiewicza.

Bieg oprócz tego, że był okazją do spędzenia aktywnie czasu na świeżym powietrzu, pełnił również funkcje edukacyjne. Każdy z uczestników otrzymał mapkę trasy, na której zaznaczono 9 ważnych dat w historii Polski, od chrztu w 966 roku poczynając, na odzyskaniu niepodległości w 1918 roku kończąc.

Do udziału w biegu zostali zaproszeni wszyscy chętni, niezależnie od wieku. Najmłodszy uczestnik miał 3 lata, najstarsza uczestniczka 84 lat. Nagrody przygotowano dla biegaczek i biegaczy w trzech kategoriach wiekowych.

Sygnal do startu dał konsul generalny RP w Odessie Andrzej Szmidtko, on też wręczał zwycięzcom dyplomy i medale. Rekordzista przebiegł trasę w 5 minut 10 sekund, ostatni uczestnicy dotarli na metę po około 20 minutach. Najlepszy spośród biegaczy reprezentujących konsul, attaché Piotr Kruze, uporał się z dystansem w około 7 minut i zajął 25 miej-

Fot. KG RP w Odessie

sce. Wszyscy uczestnicy otrzymali pamiątkowe dyplomy i biało-czerwone kokardy.

Organizacja biegu była sporym wyzwaniem logistycznym, dlatego duże brawa należą się Swietłanie Zajcewej-Wielokodnej i Konstantemu Zadorożnemu oraz kilkudziesięciu wolontariuszom za ich wytrwałość i ciężką pracę, która przelożyła się na sukces promocyjny tego przedsięwzięcia. Organizatorzy zapewniają, że przygotowania do II Odeskiego Biegu Niepodległości w 2019 roku już się rozpoczęły.

Bieg odbył się pod patronatem Konsulatu Generalnego RP w Odessie przy dużym wsparciu Rady Miasta Odessa.

Słowo Polskie na podstawie informacji KG RP w Odessie

Podolska młodzież odwiedziła Warszawę

Siedmioro uczniów szkółki sobotnio-niedzielnej języka polskiego, działającej przy Chmielnickim Miejskim Związku Polaków, z nauczycielką i rodzicami zwiedziło m.in. muzea, Zamek Królewski i Centrum Nauki Kopernik.

Wycieczkę przewodniczyła prezes Chmielnickiego Miejskiego ZPU Irena Letawina wraz z nauczycielką języka polskiego Wiktorią Iwanową. Jej uczestnikami byli uczniowie w wieku 8-16 lat wraz z rodzicami. W czasie czterech dni grupa obejrzała wiele interesujących obiektów oraz spacerowała ulicami stolicy Polski. Bardzo ciekawa była dla nich wycieczka do Muzeum Historii Żydów Polskich Polin, w którym za pomocą nowoczesnych urządzeń multimedialnych została przedstawiona wielowiekowa historia Żydów w Polsce, dokąd przywędrowali około 1000 lat temu, ich życie codzienne, kultura, Zagłada oraz losy powojenne.

Zwiedzanie Muzeum Powstania Warszawskiego było wręczającym przeżyciem. Uczniowie zachwyceni byli bohaterstwem warszawiaków w czasie II wojny światowej. W Zamku Królewskim ich uwagę

Najwięcej radości dzieciom przyniosła wycieczka do Centrum Nauki Kopernik

przyciągnęły obrazy Rembrandta oraz historia zniszczenia i odbudowy rezydencji polskich królów. Najwięcej radości przyniosła im wycieczka do Centrum Nauki Kopernik, gdzie, aby obejrzeć wszystkie ciekawostki, nie wystarczy nawet cały dzień.

Podczas spacerów po Starym Mieście oraz Łazienkach Królewskich grupa zobaczyła wiele zabytków, w tym Kolumnę Zygmunta, Rynek z Syrenką, pomniki Mikołaja Kopernika, Adama Mickiewicza i Fryderyka Chopina.

Wycieczka poza walorami poznawczymi i kształcącymi miała wartość wychowawczą – zintegro-

wała rodziców i dzieci, zachęciła ich do wspólnego spędzania czasu. Innym jej celem było pogłębienie wiedzy o historii i kulturze polskiej.

Wyjazd uczniów i ich rodziców do Polski został objęty wsparciem Senatu RP w ramach sprawowania opieki nad Polonią i Polakami za granicą za pośrednictwem Fundacji Wolność i Demokracja w ramach projektu Innowacyjne Centra Aktywności Lokalnej. Jego celem jest integracja oraz zachęcanie do wspólnej działalności osób polskiego pochodzenia z różnych pokoleń.

Irena Medlakowska

Bp Bronisław Biernacki nowym przewodniczącym Konferencji Episkopatu Ukrainy

W dniach 30 listopada-1 grudnia w Wyższym Seminarium Duchownym w Brzuchowicach pod Lwowem odbyło się 51. posiedzenie Konferencji Episkopatu Ukrainy. W sesji zebrania plenarnego wzięli udział biskupi rzymsko- i grekokatolicki.

Fot. Internet

sander Zieliński OMI, dyrektor Katolickiego Centrum Multimedialnego. Biskup Edward Kawa OFMConv poinformował o życiu i działalności męskich i żeńskich kongregacji. Sprawy związane z duszpasterstwem młodzieży przedstawił biskup Jan Sobilo. Wystąpienie bp. Jacka Pyła OMI było poświęcone działalności komisji liturgicznej.

Po zakończeniu obrad odbyły się wybory przewodniczącego Konferencji Episkopatu Ukrainy na kolejną 5-letnią kadencję. Został nim biskup odesko-symferopolski Bronisław Biernacki, funkcję jego zastępcy objął dotychczasowy przewodniczący przez dwie kadencje arcybiskup Mieczysław Mokrzycki, sekretarzem generalnym – biskup łucki Witalij Skomarowski, notariuszem pozostał biskup emeryt diecezji charkowsko-zaporoskiej Marian Buczek. Mianowani zostali też przewodniczący poszczególnych komisji.

Zaplanowano, że 52. posiedzenie Konferencji Episkopatu Ukrainy odbędzie się w marcu 2019 roku we Lwowie.

Bronisław Biernacki urodził się 30 września 1944 roku w polskiej rodzinie w Murafie (obwód winnicki). Po ukończeniu seminarium w Rydze (Łotwa) i otrzymaniu święceń rozpoczął posługę kapłańską w Barze, gdzie był proboszczem. W 1995 roku został wikariuszem generalnym diecezji kamieniecko-podolskiej. Od 2002 roku pełnił funkcję biskupa ordynariusza nowo powstałej diecezji odesko-symferopolskiej.

Lidia Baranowska na podstawie informacji mediów katolickich

2019 – Rok Świętości Małżeństwa i Rodziny

Konferencja Episkopatu Ukrainy ogłosiła, że w Kościele przyszyły rok będzie poświęcony małżeństwu i rodzinie. 30 listopada we Lwowie biskupi zebrani na 51. zebraniu plenarnym Konferencji Biskupów Kościoła Rzymskokatolickiego na Ukrainie wydali w tej sprawie komunikat.

Drodzy Bracia i Siostry!

Drodzy Rodzice, Małżonkowie, Dzieci! Ukochani Dziadkowie! Siostra Łucja, jeden ze świadków Objawień Fatimskich, w liście do kardynała Carla Caffarry, założyciela i wieloletniego kierownika Papieskiego Instytutu Studiów nad Małżeństwem i Rodziną, napisała takie oto słowa: „Ostateczna bitwa między Bogiem i szatanem zostanie stoczona o małżeństwo i rodzinę. Nie lękaj się jednak, gdyż każdy, kto działa na rzecz świętości małżeństwa i rodziny, spotka się z przeciwnościami i będzie go się zwalczać właśnie dlatego, że jest to kwestia decydująca”. Kończąc, siostra Łucja napisała: „Matka Boża jednak już zmiażdżyła szatanowi głowę”.

Dzisiaj możemy potwierdzić aktualność słów siostry Łucji. Na skutek odejścia od wiary, sekularyzacji, liberalizmu, migracji zarobkowej oraz wielkiej nawałnicy ideologii gender, która jest nowym wcieleniem idei Marksa i Lenina, wiele rodzin znajduje się w poważnym duchowym niebezpieczeństwie. W wielu krajach miliony ludzi cierpi

w sprawowanym sakramencie zostaje przełożone na konkretny język rzeczywistości życia małżeńskiego i rodzinnego. Stąd rodzi się łaska i wymóg autentycznej i głębokiej duchowości małżeńskiej i rodzinnej [...] („Familiaris Consortio” 56).

Tym, co ożywia nasze duchowe życie, jest Boża łaska, dlatego prosimy, aby w dniu święta Świętej Rodziny we wszystkich parafiach Ukrainy podczas każdej mszy świętej odnowić przyrzeczenia małżeńskie. W tym dniu niech Pan na nowo rozpali w was ten dar, jaki otrzymaliście, kiedy po raz pierwszy ślubowaliście przed ołtarzem miłość, wierność i uczciwość małżeńską, czego owocem są wasze dzieci. Przecież każde święte małżeństwo przypomina światu o tym, co wydarzyło się na Golgocie, jak Chrystus umiłował swój Kościół i oddał za Niego swoje życie. A każda święta rodzina wyraża płodność i piękno Kościoła. Dzisiaj świat szczególnie potrzebuje tego świadectwa! Zachęcamy Was, drodzy wierni, aby wejść w ten biblijny czas łaski – kairos z nadzieją i otwartym sercem, pełnym gorliwości i zapału zmagania o świętość naszych rodzin.

Z całego serca wszystkim udzielamy błogosławieństwa w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego.

Opracowanie dla Słowa Polskiego
Walentyna Jusupowa

Fot. Internet

Konsulat Generalny RP w Winnicy

ul. Owodowa 51, 21050 Winnica
tel. (+380) 432 507 411 - sprawy wizowe i paszportowe
tel. (+380) 432 507 412 - sprawy Karty Polaka i polonijne
tel. (+380) 432 507 413 - sprawy obywatelskie i pomocy prawnej
e-mail: winnica.kg.sekretariat@msz.gov.pl

SŁOWO POLSKIE

REDAKCJA:

a/c 1847, м. Вінниця, 21021
Adres gazety: Winnica, ul. Družby, 30
tel. redakcji +38067 366-50-50
email: spolskie@gmail.com
www.slowopolskie.org

Skład redakcji:

Jerzy Wójcicki: redaktor naczelny
Tetiana Denisiewicz
Ewelina Nawrocka
Julia Wiśniewska,
Lidia Kylymczuk

Stale współpracują:

Halina Wojnarska,
Aliaksej Salej,
Franciszek Miciński,
Walentyna Jusupowa,
Władysław Riszczuk,
Lidia Paulukiewicz

„Projekt współfinansowany w ramach sprawowania opieki Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą”

Wydawcą pisma jest Fundacja Wolność i Demokracja